

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده بهداشت

گروه مهندسی بهداشت محیط

برنامه استراتژیک

گروه مهندسی بهداشت محیط

فروردین ماه ۱۳۹۹

تحلیل وضعیت موجود

ارتقاء کیفیت فنی ارائه خدمات به طوری که خدمات قابل ارائه موثر واقع شود و همچنین جامعه قادر به پرداخت هزینه های آن باشد از اولویتهای بخش مدیریت سازمانها و نهادها است. ارتقاء کیفیت مدیریت ارائه خدمات که در این میان انجام فعالیتهای موثر در سطوح برنامه ریزی، سازماندهی، پایش و ارزشیابی، هدایت و رهبری، هماهنگیهای برون بخشی و درون بخشی (ارتباط سازمانی)، تصمیم گیری، خلاقیت و نوآوری و همچنین جلب مشارکت جامعه برای دستیابی به یک پوشش مطلوب را الزامی مینماید.

در حال حاضر گروه مهندسی بهداشت محیط دارای یک رشته در دوره کارشناسی (کارشناسی پیوسته مهندسی بهداشت محیط) و یک رشته در مقطع کارشناسی ارشد (کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت محیط) با ۶ عضو هیات علمی است. این گروه دارای ۴ آزمایشگاه فعال است که در زمینه های شیمی آب و فاضلاب، میکروبیولوژی آب و فاضلاب، آلودگی هوا، آنالیز دستگاهی و پسماند به عنوان آزمایشگاههای آموزشی و پژوهشی به دانشجویان عزیز ارائه خدمات می نمایند. این گروه در حال حاضر دارای ۵ نفر کارشناس می باشد که در زمینه های مختلف اجرای، آموزشی و پژوهشی به دانشجویان و همکاران ارائه خدمت دارند.

براساس وضعیت موجود بایستی باید بر اساس تعداد هیات علمی و تعداد واحدهای ارائه شده توسط آنها در هر ترم، تعدیل تعداد واحد موظفی صورت گیرد و هم اینکه نیاز به جذب هیات علمی برای سال های آتی به طور دقیق مشخص شود. تجهیزات موجود در آزمایشگاههای گروه با توجه به حجم کاری گروه بسیار محدود است و بعضاً برخی از آنها از رده خارج است. بنابراین یکی از دغدغه های گروه تامین منابع مالی برای تجهیز آزمایشگاهها و استفاده بهینه از تجهیزات موجود است.

با توجه به آموزشی بودن گروه و رسالت اصلی گروه در زمینه آموزش و پژوهش، بسیاری از مشکلات مربوط به گروه باعث آسیب زدن به آموزش و پژوهش دانشجویان میشود که تاکنون به صورت موردی پیگیری میشد، لکن در این مورد نیاز به یک شورای مشورتی است که به صورت منظم تشکیل شده و بتواند مشکلات دانشجویان را انتقال و پیگیری نماید.

در بسیاری از موارد امکان کارگاه‌های توانمندسازی دانشجویان دوره ارشد در دانشگاه وجود ندارد، در این زمینه کمیته تحقیقات دانشجویی به عنوان یک رکن تاثیرگذار در این زمینه می‌تواند با برنامه ریزی مشخص برای توانمندسازی این دانشجویان با هماهنگی گروه اقدام نماید.

گروه بهداشت محیط دانشکده بهداشت براساس اولویتهای آموزشی و پژوهشی خود و لحاظ مواردی نظیر نیازهای جامعه (بالاخص نظام سلامت)، ارزشهای و مسئولیتهای اجتماعی، و با توجه به اسناد بالادستی (نظیر چشم انداز ایران ۱۴۰۴، ماموریت های کلان منطقه، نقشه جامع علمی سلامت کشور و برنامه ملی اقدامات راهبردی منطقه آمایشی) و در راستای کارآفرینی، فناوری و تولید ثروت، و تکیه بر شواهد و شرایط عینی اقدام به تهیه و تدوین برنامه استراتژیک برای خود نموده است تا با تکیه بر آن و با استفاده از توانمندیهای بالفعل و بالقوه موجود، در طی سالیان آتی (در طول ۵ سال) آن را عملیاتی نماید.

رسالت گروه

رسالت این گروه عبارت است از تربیت دانش آموختگان آگاه به مسائل علمی روز، توانمند و متخصص، کارآمد، مسئولیت پذیر و متعهد و کارشناسان صاحب نظر مورد نیاز در مؤسسات گوناگون، برنامه ریزی و مسائل اجرائی نظیر بخش خصوصی یا دولتی در کلیه مسائل بهداشت محیطی از قبیل آبرسانی، تصفیه آب، جمع آوری فاضلابهای شهری و روستایی، تصفیه فاضلابها، مدیریت جمع آوری و دفع مواد زائد جامد، کنترل آلودگی هوا، بهداشت پرتوها، بهداشت مواد غذایی، بهداشت مسکن و اماکن عمومی و ... می باشد به نحوی که بتوانند خدمات لازم را در زمینه های مزبور ارائه نمایند و یا از طریق انجام پژوهشهای کاربردی به پیشرفت و گسترش دانش بهداشت محیط کمک کنند. این گروه در دانشکده بهداشت شکل گرفته تا با توجه به ارزش های حاکم بر جامعه و مقررات، قوانین، استانداردهای موجود و بر اساس دستاوردها، پیشرفت ها و تحولات منطقه ای و بین المللی برنامه های آموزشی جوانان مستعد و لایق کشور را در این زمینه و تخصصی ارائه نماید. دانش آموختگان این رشته قادر خواهند بود شناسائی، پیشگیری و کنترل آلاینده های محیطی را از طریق برنامه ریزی طراحی، مدیریت، آموزش و اجرا در سطح مطلوبی انجام دهند.

شرح وظایف گروه

هماهنگ ساختن فعالیتهای آموزشی و پژوهشی در رشته مربوط.

تنظیم برنامه های آموزشی که برای تدریس در آن رشته لازم است.

نظارت بر نحوه ارائه دروس و بررسی و اظهار نظر در مورد متون درسی و محتوای دروس بر اساس برنامه ها و سرفصلهای مصوب.

اظهار نظر درباره ساعات تدریس و تحقیق اعضاء گروه.

اظهار نظر در خصوص پذیرش دانشجویان انتقالی و میهمان و تعیین کمبود واحدهای درسی آنان.

بررسی طرحهای تحقیقی و پیشنهاد به شورای آموزشی - پژوهشی دانشکده یا آموزشکده.

اظهار نظر درباره بورسها و ماموریتهای اعضای گروه و پیشنهاد آن به شورای آموزشی - پژوهشی دانشکده یا آموزشکده.

پیش بینی نیاز گروه به استخدام اعضای هیات علمی متخصص و اظهار نظر در مورد صلاحیت علمی نامزدهای استخدام برای طی مراحل قانونی.

ارزیابی سالانه کارگروه برای طرح در شورای آموزشی - پژوهشی دانشکده.

برنامه ریزی در مورد دروس طبق اختیاراتی که شورای عالی برنامه ریزی تفویض کرده است.

بررسی و اعلام نظر برای اصلاح سرفصلها و تجدید نظر در عنوان درس ها (از حیث اصلی یا اختیاری بودن)

چشم انداز (Vision)

بمنظور همسو شدن با توسعه های نوین علمی، پژوهشی و فناوری در سطح ملی و منطقه ای بایستی گام های جدیدی مبتنی بر برنامه ریزی استراتژیک برداشته شود. گروه بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اردبیل با استفاده از نیروهای انسانی متعهد، متخصص و علاقمند و با برخورداری از امکانات تجهیزات آزمایشگاهی مناسب، به عنوان بازوی علمی و فنی توانمند در زمینه مسائل بهداشت محیطی مطرح بوده و یکی از مراکز علمی-پژوهشی در زمینه سلامت و محیط زیست محسوب می شود و در این خصوص با مراکز آموزشی - پژوهشی و سازمان های دیگر استانی همکاری مشترک دارد.

ماموریت (Mission)

ماموریت اصلی گروه بهداشت محیط دانشکده بهداشت عبارت است از تربیت متخصصین مهندسی بهداشت محیط در مقاطع مختلف تحصیلی جهت پاسخ به نیازهای جامعه در مسائل مرتبط با این رشته و شناخت مشکلات بهداشت محیطی مرتبط با سلامت و ارائه راه حل هایی که در قالب اهداف کلان ذیل محقق می گردد:

۱. انجام پژوهش و انتشار نتایج آنها برای بهره برداری سیاست گذاران، مجریان، محققان، صنعت و جامعه
۲. تربیت نیروی انسانی آموزشی و پژوهشی در سطوح کارشناسی تا دکترای تخصصی علوم مرتبط با سلامت و محیط زیست
۳. ارزیابی راه حل های مبتنی بر شواهد علمی برای مشکلات بهداشت محیطی مرتبط با سلامت و ارزیابی اجرای آنها در سطح استان و منطقه
۴. دستیابی به علم و فناوری روز، بومی سازی و کاربرد ی کردن یافته های آموزشی و پژوهش های ملی و بین المللی در راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی و جهش تولید
۵. گسترش همکاری های درون بخشی و بین بخشی با نهادها، سازمان ها و موسسات ذینفع در راستای نیل به اهداف مشترک
۶. ارتقاء سطح دانش بهداشت محیطی و سبک زندگی افراد جامعه جهت حفظ محیط زیست و ارتقاء سلامت

ارزش ها (Values)

- حفظ کرامت انسانی و عدالت اجتماعی و تأمین منافع ملی
- تعهد در انجام کار و امانت داری در خصوص ایده ها و پژوهشهای مطرح شده
- رقابت علمی و پژوهشی بر مبنای اصول اخلاقی
- رعایت حریم خصوصی افراد و اخلاق در پژوهش

حوزه های اولویت دار (Priorities)

۱. قوانین، مقررات، استانداردها رهنمودهای زیست محیطی و سلامت
۲. تغییرات آب و هوایی، خشکسالی، بحران آب و ریزگردها
۳. کنترل آلاینده ها با استفاده از فن آوریهای نوین

۴. اثر عوامل زیست محیطی بر سلامت انسان و پایش های زیستی

سیاست ها (Policies)

- آموزش و پژوهش مبتنی بر نیازهای روز جامعه، صنعت و سیاستگذاران
- استفاده از روشهای نوین و کارآمد در امر آموزش و پژوهش
- توانمندسازی مهارتی و تجهیزاتی گروه در جهت توسعه برنامه های آموزش عملی
- انجام تحقیقات و انتشار دانش با تمرکز بر کاربردی کردن پژوهش و تجاری سازی آن
- حمایت دانشی از سیاستگذاری های نظام سلامت و محیط زیست کشور

اهداف

هدف کلی

هدف کلی گروه تربیت نیروهای خلاق، محقق، معتقد و متخصص در زمینه مهندسی بهداشت محیط در مقاطع مختلف تحصیلی جهت پاسخ به نیازهای جامعه در مسائل مرتبط با این رشته و ارائه طرح های پژوهشی و مشاوره های تخصصی متناسب با نیازهای استان و کشور به منظور رفع معضلات و مشکلات سلامت و بهداشت محیط. همچنین توسعه و همگانی نمودن پژوهش و تحقیقات در راستای تولید علم، فناوری و توسعه ارتباطات بین المللی در زمینه پژوهش های مشترک برای اعضای هیئت علمی، کارشناسان و دانشجویان مقاطع مختلف گروه

اهداف اختصاصی (Targets)

۱. تعلیم و تربیت نیروی انسانی ماهر و شایسته در رشته بهداشت محیط (مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد)
۲. حرکت به سمت احراز جایگاه مرجعیت و قطب علمی و پژوهشی استان
۲. تدارک امکانات فیزیکی و تجهیزات آزمایشگاهی متناسب با جایگاه مرجعیت
۳. انطباق موضوعات آموزشی و پژوهشی با سیاستهای نظام سلامت و محیط زیست کشور و آخرین یافته های علمی ملی و بین المللی و کاربردی کردن آنها
۴. ارتقای توان علمی دانشجویان و دانش آموختگان و انطباق آموخته ها با نیازهای شغلی
۵. توسعه و استفاده از روشهای نوین آموزشی و نیز آموزش از راه دور (مجازی)
۵. تربیت پژوهشگر توانمند، متعهد و متخصص در موضوعات محیط زیست و سلامت
۶. بهبود کیفیت مقالات پژوهشی اعضای هیئت علمی جهت چاپ در مجلات معتبر بین المللی
۷. ایجاد شرکت دانش بنیان سود آور جهت کارآفرینی و تولید ثروت
۸. ایجاد هسته های پژوهش

برنامه (Action Plans)

الف - آموزشی

۱. تدوین برنامه های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت گروه آموزشی بر مبنای آخرین ویرایش اعلام شده از طرف وزارت متبوع
۲. بررسی نیازها و اولویت های آموزشی در سطح پایه و تخصصی در زمینه های مرتبط
۳. تدوین و اجرای کارگاه های آموزشی و آموزش های کوتاه مدت تخصصی و کاربردی جهت توانمندسازی اعضای هیئت علمی و کارکنان گروه
۴. توانمندسازی در زمینه طراحی، اجرا، انتشار و کاربردی کردن نتایج پروژه های تحقیقاتی
۵. توسعه رشته های جدید کارشناسی ارشد با گرایشهای هوا، آب و فاضلاب، پسماند و ...
۶. ارتباط با رسانه ها و همکاری در تهیه بسته های آموزش همگانی در جهت ارتقاء دانش سلامت محیط زیست
۷. تثبیت و افزایش تعداد اعضای هیأت علمی گروه مهندسی بهداشت محیط
۸. تثبیت نهایی وضعیت استخدام اعضاء هیأت علمی متعهد خدمت موجود در گروه
۹. جذب نیروی انسانی مورد نیاز (هیأت علمی آموزشی، پژوهشی، کارشناس و ...) با تخصصها و گرایش های جدید در زمینه مهندسی بهداشت محیط برای گروه
۱۰. تکمیل و ارتقای آزمایشگاه تحقیقاتی گروه مهندسی بهداشت محیط
۱۱. ارتقاء، آماده سازی و توسعه فضاهای فیزیکی مورد نیاز گروه (کارگاه، آزمایشگاه، کلاس و ...)
۱۲. تکمیل خریدهای مربوط به آزمایشگاه های پسماند، هوا، آنالیز پیشرفته و ...

ب - پژوهشی

۱. نیازسنجی و تعیین اولویتهای پژوهشی گروه و مرکز تحقیقات محیط زیست با مشارکت ذی نفعان
۲. بررسی مشکلات سازمان ها و صنایع ایجادکننده آلودگی محیط زیست و انجام پژوهش برای حل
۳. تعیین سازو کارهای تشویق پژوهشگران برتر
۴. عقد تفاهم نامه های همکاری پژوهشی با سازمانهای استانی و کشوری

۵. تعیین اولویت های پژوهشی گروه و هدایت پایان نامه های مقطع کارشناسی ارشد دانشجویان مهندسی بهداشت محیط در موضوعات کاربردی متناسب با اولویت های تحقیقاتی دانشگاه و منطقه

ج- ارتباط با صنعت، جامعه و سیاست گذاران:

۱. ارائه خدمات علمی، پژوهشی، آزمایشگاهی به سازمانها و ارگانهای دیگر
۲. ایجاد و تقویت ارتباطات با صنایع و سازمانهای ذیربط
۳. هدف گذاری در جهت انجام پژوهش در رابطه با نیازهای منطقه ای
۴. ایجاد ارتباط با شرکت هایی که مشکلات عمده بهداشتی و زیست محیطی دارند.
۵. همکاری مشترک با صاحب نظران در زمینه بهره گیری از فناوریهای نوین آموزشی و پژوهشی
۶. انعقاد تفاهم نامه های همکاری با سازمانهای علمی-اجرایی فعال در زمینه مسائل سلامت و محیط زیست
۷. ارائه خدمات آزمایشگاهی در زمینه آب و فاضلاب، آلودگی هوا و پسماند

تحلیل محیط داخلی و خارجی (SWOT):

الف - نقاط قوت:

۱. پتانسیل بالای علمی و پژوهشی گروه برای انجام پژوهش های راهبردی جهت حل مشکلات زیست محیطی
۲. تعاملات مطلوب با سازمانهای اجرایی جهت کشف مشکلات ریشه ای بهداشت محیطی
۳. توان ارائه خدمات مشاوره ای در خصوص مسایل سلامت و محیط زیست به سایر سازمان ها
۴. ظرفیت بالای نیروهای کارشناسی و متخصص جهت انجام کارهای آموزشی، پژوهشی و اجرایی
۵. توان و انجام پژوهش های بنیادی-کاربردی
۶. وجود ظرفیت لازم برای پرورش محققین و متخصصان مورد نیاز منطقه و کشور
۷. ارتباط مناسب با گروه های آموزشی دانشکده و دانشگاه و بعضی سازمانهای مرتبط
۸. وجود انگیزه و تعهد بالای همکاران گروه و دانشکده برای فعالیت در زمینه سلامت و محیط زیست
۹. برخورداری از حمایتهای دانشگاه به عنوان زیرمجموعه دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
۱۰. وجود حسن همکاری بین تمامی اعضای گروه و دانشکده از عوامل اجرایی تا مدیریت
۱۱. داشتن مجله علمی پژوهشی برای انتشار مقالات علمی پژوهشی
۱۲. پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد

ب - نقاط ضعف:

۱. کمبود فضای آزمایشگاهی مجهز و تجهیزات مدرن
۲. مشخص نبودن اولویت های مهم پژوهشی (عدم رتبه بندی مناسب برای پژوهش ها)
۳. کمبود نیروی انسانی متخصص در سطوح مختلف علمی
۴. عدم انگیزه کافی برای هیئت علمی جهت انجام فعالیت های آموزشی و پژوهشی بدلیل نامتعادل بودن پرداخت ها و نبود پاداش های مناسب
۵. عدم بروزرسانی وب سایت گروه و اطلاع رسانی ناکافی

ج- فرصت ها:

۱. افزایش آگاهی مردم در مورد اثرات آلودگی محیط زیست بر سلامت
۲. وجود مشتری های بیرونی نظیر وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست، شهرداری و شرکت های آب وفاضلاب جهت ارائه خدمات تخصصی
۳. وجود مراکز تحقیقاتی دیگر در کشور در جهت انجام کارهای پژوهشی مشترک و ارائه کارهای بزرگتر
۴. توجه روزافزون مدیران جامعه به اثرات آلاینده های زیست محیطی بر سلامت انسان
۵. رشد روزافزون تکنولوژیهای نوین کنترل معضلات زیست محیطی
۶. فعال بودن NGO های مرتبط با سلامت و محیط زیست در ایران
۷. وجود صنایع متوسط و بزرگ در استان و نیازمندی زیست محیطی آنها
۸. وجود قوانین مرتبط در خصوص ضرورت هزینه کرد بخشی از اعتبارات دستگاههای اجرایی در امر پژوهش
۹. در اولویت بودن برنامه ها و طرح های پژوهشی مرتبط با سلامت و محیط زیست

د- تهدیدها:

۱. عدم آگاهی و شناسایی ناکافی فعالیتهای گروه و دانشکده بهداشت از طرف سایر سازمانها جهت ارجاع امور آموزشی، پژوهشی و مشاوره
۲. عدم اعتقاد جدی به انجام کارهای پژوهشی قبل از عملیات اجرایی از طرف مدیران سازمانها
۳. کم توجهی به مسائل بهداشت و محیط زیست در برنامه های ۵ساله و افق چشم انداز
۴. افزایش هزینه های طرح های پژوهشی بدلیل تورم موجود و بالا بودن قیمت ارز
۵. محدودیت های جذب نیروی متخصص و نیروهای کمکی و پشتیبانی
۶. عدم اشراف مسئولین سازمان های مرتبط به مسایل سلامت و محیط زیست
۷. قرار گرفتن مباحث سلامت و محیط زیست در سایه موضوعات اقتصادی و سیاسی
۸. کمبود آموزشهای مورد نیاز عمومی در مباحث سلامت و محیط زیست
۹. محدودیت ها و موانع جذب فارغ التحصیلان بهداشت محیط در سایر سازمانها و ارگانهای مرتبط